

ข่าว ปีที่ : ข่าวปีที่ 5 ฉบับที่ 02 ประจำเดือน 02 2545

หัวข้อข่าว : อธิการบดีให้สัมภาษณ์เรื่องร่าง พ.ร.บ. ใหม่

รายละเอียด :

รศ.ดร. ประเสริฐ ชิตพงศ์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พูดในรายการสภากาแฟทางสถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ ที่ผ่านมา ถึงหลักใหญ่ ๆ ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติใหม่และบางส่วนของที่ประชากรมหาวิทยาลัยยังข้องใจและเกิดความวิตกกังวล งานประชาสัมพันธ์จึงได้ถอดความบางส่วนมาตีพิมพ์ เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับท่านที่ไม่ได้รับฟังการให้สัมภาษณ์ในวันดังกล่าว

* ร่าง พ.ร.บ. ใหม่ ผ่านที่ประชุมคณะบดีสง 15,000 ชุด ให้ผู้เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็น

ปัจจุบันรัฐบาลมีมหาวิทยาลัยอยู่ภายใต้การดูแล ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยเป็นผู้ดูแลอยู่ 24 มหาวิทยาลัย มีมหาวิทยาลัยสงขล 2 มหาวิทยาลัย มี 4 มหาวิทยาลัย ซึ่งออกนอกระบบแล้วคือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี อีก 20 มหาวิทยาลัย กำลังอยู่ในขั้นตอนการดำเนินการเพื่อปรับเป็นมหาวิทยาลัยนอกระบบคือ เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นหน่วยราชการ บุคลากรมหาวิทยาลัยเมื่อออกนอกระบบเต็มรูปแบบแล้วจะเป็นพนักงาน มีอยู่ 10 มหาวิทยาลัยได้เสนอพระราชบัญญัติไปแล้ว อีก 10 มหาวิทยาลัย รวมทั้งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กำลังอยู่ระหว่างการร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งขั้นตอนของการร่าง เมื่อร่างโดยกรรมการแล้วจะนำมาสู่ขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็น

การรับฟังความคิดเห็นนี้ จะต้องรับฟังอย่างกว้างขวางทั้งจากบุคลากร นักศึกษา และบุคคลภายนอก ซึ่งขณะนี้มหาวิทยาลัยได้ส่งร่างพระราชบัญญัติไปยังผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 15,000 ชุด โดยส่งให้บุคลากรทุกคน นักศึกษา 1 ใน 3 และบุคคลภายนอกจำนวนหนึ่ง

* สาระสำคัญที่มีการเปลี่ยนแปลง

มหาวิทยาลัยทุกแห่งถือเป็นนิติบุคคล เป็นหน่วยงานซึ่งต้องมีพระราชบัญญัติมารับรอง พระราชบัญญัติฉบับเดิมของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์คือพระราชบัญญัติปี 2522 ใช้มาประมาณ 30 ปีแล้ว เมื่อเราจะเป็นมหาวิทยาลัยที่ไม่เป็นส่วนราชการ เราต้องมีพระราชบัญญัติใหม่ที่มีรายละเอียดในร่างพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงไป

* สาระสำคัญที่เปลี่ยนแปลงในร่างพระราชบัญญัติใหม่เช่น

1. เดิมมหาวิทยาลัยเป็นส่วนราชการ เมื่อเปลี่ยนแปลงจะไม่ใช่หน่วยราชการ เป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งบริหารโดยมีกฎเกณฑ์เงื่อนไขข้อบังคับซึ่งได้กำหนดขึ้นมา ภายใต้การดูแลรับผิดชอบของสภามหาวิทยาลัย ซึ่งสภามหาวิทยาลัยเป็นองค์กรสูงสุดของมหาวิทยาลัย ส่วนหนึ่งของกรรมการสภามหาวิทยาลัยคือผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก เป็นผู้ซึ่งมีการโปรดเกล้าแต่งตั้งในพระราชบัญญัติเดิม สภามหาวิทยาลัยก็คือ องค์กรสูงสุดของมหาวิทยาลัยเช่นเดียวกัน แต่ใช้ระเบียบราชการในการบริหารเช่นเดียวกับหน่วยงานอื่น แต่ในอนาคตนั้นกฎเกณฑ์ ระเบียบเหล่านี้ สภามหาวิทยาลัยจะเป็นผู้กำกับ ไม่จำเป็นต้องใช้ระเบียบราชการ

2. บุคลากรของมหาวิทยาลัย จะถูกเปลี่ยนจากข้าราชการเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย แต่ไม่ได้มีกำหนดว่าเปลี่ยนทันที ให้เวลาเปลี่ยนแปลงจากข้าราชการเป็นพนักงาน โดยไม่มีเวลากำหนดใครจะเป็นข้าราชการต่อไปจนเกษียณอายุราชการก็ได้ แต่ใครที่พร้อมจะเปลี่ยนแปลงตัวเองเป็นพนักงาน ถ้าเปลี่ยนใน 2 ปีแรก หลังจากพระราชบัญญัติมีผลบังคับใช้ก็จะรับเข้าเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยเลย โดยอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์และระเบียบต่างๆ

ของการเป็นพนักงาน โดยจะมีการประเมินเป็นระยะ เพื่อดูประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน แต่ผู้ที่ยังอยู่เป็นข้าราชการต่อก็ปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางราชการ

* ลูกจ้างประจำจะออกเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยได้ หากเขาต้องการ ส่วนลูกจ้างชั่วคราวก็ยิ่งถือว่าเป็นลูกจ้างชั่วคราวเช่นเดิม

มหาวิทยาลัยไม่มีนโยบายจะลดจำนวนบุคลากร แต่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับจะทำให้เกิดความคล่องตัว ลดขั้นตอนในการทำงาน งานที่จะทำจะลดลง คนจำนวนหนึ่งจะไม่มีเวลาจำเป็นที่จะให้ทำงานในจุดเดิม มหาวิทยาลัยจะนำคนเหล่านี้ไปสร้างงาน พัฒนางานใหม่ขึ้นมา ซึ่งตามระเบียบใหม่จะมีความคล่องตัวขึ้นในการพัฒนางานใหม่ ๆ นั้นมองในแง่ของส่วนบริหารจัดการ ส่วนสายการเรียนการสอนก็จะเป็นอีกแบบหนึ่ง

ตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นมา เราหยุดรับข้าราชการ โดยรับเป็นพนักงานแทน ในปัจจุบันมีพนักงานในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ประมาณ 300 คน โดยอยู่ภายใต้ระเบียบที่รัฐบาลกำหนดมาให้เป็นพิเศษแก่ทุกมหาวิทยาลัย เมื่อพระราชบัญญัติใหม่ผ่านออกมากำหนดใช้ มหาวิทยาลัยจะมีมาตรการหลายอย่างเพื่อเป็นแรงจูงใจให้ข้าราชการปรับเปลี่ยนมาเป็นพนักงาน เช่น

- ผู้ที่สมัครเข้าเป็นพนักงาน ใน 2 ปีแรก มหาวิทยาลัยจะรับเข้าเป็นพนักงานโดยไม่ต้องผ่านการประเมิน แต่หลังจากนั้นผู้สมัครเข้าจะต้องผ่านการประเมินก่อน หากไม่ผ่านการประเมินก็ยังคงเป็นข้าราชการเช่นเดิม อย่างไรก็ตาม ตำแหน่งข้าราชการจะค่อย ๆ หมดไป เนื่องจากวันใดก็ตามที่ผู้ที่ครองตำแหน่งข้าราชการอยู่ปรับเปลี่ยนเป็นพนักงาน หรือลาออก หรืออยู่จนเกษียณอายุ จะถูกยุบเลิกในวันที่พระราชบัญญัติใหม่มีผลบังคับใช้ ถ้าอธิการบดีและรองอธิการบดีจะเป็นผู้บริหารต่อ จะต้องเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยโดยทันที ส่วนหัวหน้าภาควิชา คณบดี และตำแหน่งอื่นที่เทียบเท่าเช่นผู้อำนวยการสถาบัน ศูนย์ สำนัก ยังมีเวลาให้ตัดสินใจอีก 90 วัน หลังจากนั้น หากเป็นข้าราชการต่อจะเป็นผู้บริหารไม่ได้

- หากเป็นข้าราชการบำนาญ จะได้รับสิทธิของข้าราชการบำนาญ (ลูกจ้างประจำจะได้บำเหน็จ) และหากได้รับเงินเดือนใหม่ของพนักงาน ซึ่งสูงกว่าเดิมประมาณ 1.5 หรือ 1.6 เท่า โดยเฉลี่ยอยู่แล้ว สิทธิประโยชน์ที่ได้ในแต่ละเดือนคือ เงินเดือนพนักงานรวมเงินบำนาญ จึงนับว่ามากพอสมควร (ประมาณ 2 เท่าของเงินเดือนเดิม) สิ่งนี้เคยเกิดขึ้นแล้วกับการสื่อสารแห่งประเทศไทย เมื่อครั้งปรับเปลี่ยนจากกรมไปรษณีย์โทรเลข

ผมเรียนว่าขณะนี้คนจำนวนหนึ่งเริ่มถามแล้วว่าพระราชบัญญัติใหม่จะเสร็จเมื่อไหร่ เขาถือว่าที่ทำงานอยู่ปัจจุบันเขาทำงานเกินเงินเดือน หากปรับเป็นนอกระบบและมีค่าตอบแทนสมน้ำสมเนื้อกับงานที่ทำอยู่ เขาก็อยากจะออก อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ตามมาจากการปรับเปลี่ยนเป็นพนักงานคือ การประเมินงาน เป็นระยะ ๆ อย่างน้อยปีละครั้ง หากผลการประเมินไม่ผ่าน เราจะต้องใช้เวลาในการปรับปรุงตัวเอง 3 ครั้ง หากยังไม่ปรับปรุงก็จะกระทบกับการทำงาน ซึ่งระบบราชการปัจจุบันเราทำอย่างนั้นไม่ได้ หากไม่ผิดวินัย ไม่คอร์รัปชัน ก็อยู่ไปได้เรื่อย ๆ ความจริงแล้วความมั่นคงในการทำงานเป็นเรื่องดี แต่หากไปบั่นทอนประสิทธิภาพในการทำงาน ประชาชนก็必将มีความคลางแคลงใจว่า คัมหรือไม่กับภาษีที่เขาต้องเสียเพื่อจ้างเรามาทำงาน

* พนักงานเงินเดือนสูงขึ้น จะเอาเงินที่ไหนมาจ่าย

ประการแรก รัฐจะให้เงินเพิ่มมาตามฐานที่คิดว่าจะมีคนออกนอกระบบไปเป็นพนักงานในแต่ละปี โดยใช้ข้อสมมติฐานหลายประการคือ เชื่อว่าผู้ที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป ซึ่งมีอายุราชการมากกว่า 10 ปี สนใจจะออกนอกระบบและดูจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีที่ออกนอกระบบมา 3 ปีเศษ มีผู้ออกเป็นพนักงาน

แล้วประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ ประการที่ 2 การทำงานแบบนอกระบบราชการ ซึ่งมีความรวดเร็ว คล่องตัว จะสามารถลดขั้นตอนและค่าใช้จ่ายในการทำงานได้พอสมควร ค่าใช้จ่ายที่ลดลงตรงนี้จะนำไปใช้ในการสร้างงาน ให้บุคลากรให้มากขึ้น ซึ่งผลที่ตามมาคือ มหาวิทยาลัยจะมีรายได้เข้ามาบางส่วน มหาวิทยาลัยก็น่าที่จะ ดำเนินงานไปได้ในช่วงเวลาของการปรับเปลี่ยนให้ลงตัว ซึ่งถูกกำหนดไว้เป็น 2 ระยะคือ 5 ปีและ 10 ปี คาด ว่าทุกอย่างคงลงตัว หลังจากพระราชบัญญัติประกาศใช้ไปแล้วประมาณ 10 ปี (พระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คงมีผลบังคับใช้ประมาณกลางปี 2546)

* ออกนอกระบบ ค่าเล่าเรียนแพงขึ้นหรือเปล่า

ความกังวลเรื่องการขึ้นค่าธรรมเนียมการศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวกับค่าบำรุงค่าธรรมเนียมต่าง ๆ เราจะไม่ ขึ้นค่าธรรมเนียมนักศึกษาบนพื้นฐานของการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ แต่การขึ้นค่าธรรมเนียมการศึกษา จะเป็นการขึ้นตามปกติ ซึ่งแม้จะเป็นมหาวิทยาลัยในระบบราชการเช่นปัจจุบันก็จะมี การขึ้นค่าเล่าเรียนเป็นประจำ อยู่แล้วตามภาวะความจำเป็น แต่ให้เกิดผลกระทบต่อศึกษาน้อยที่สุด

ถามว่าทำไมมหาวิทยาลัยนอกระบบที่ก่อตั้งขึ้นใหม่กำหนดค่าเล่าเรียนไว้สูง นั่นเป็นกลไกและเงื่อนไขของ การเป็นมหาวิทยาลัยใหม่ ซึ่งต้องใช้เงินทุนในการพัฒนาและต้องพัฒนาให้ได้เร็ว เพราะเงินทุนจากรัฐยังมี ข้อจำกัด แต่ในส่วนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ค่าใช้จ่ายต่อหัวของบัณฑิตปัจจุบันต่ำกว่า มหาวิทยาลัยบางแห่งที่เป็นหน่วยงานของรัฐ ไม่มีการปรับค่าหน่วยกิตและมีนักศึกษาเข้าศึกษาเพิ่มมากขึ้นใน อัตราปกติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีทุกวันนี้ เปิดหลักสูตรปริญญาเอกจำนวนมาก เนื่องจากนำเงินที่ได้รับ ไปพัฒนาและปรับเปลี่ยน เงินที่เหลือใช้ในแต่ละปีไม่ต้องส่งคืนคลังและไม่จำเป็นต้องรีบใช้ให้หมดเพราะกลัวถูกยึด กลับ เพราะมีพระราชบัญญัติเขียนไว้ให้เงินที่เหลือเป็นเงินสะสมที่มหาวิทยาลัยสามารถนำมาใช้ได้

ผมเห็นว่าความเห็นที่แตกต่างกันเป็นเรื่องปกติของสังคมมหาวิทยาลัย เมื่อไหร่ที่คนมหาวิทยาลัยเห็น เหมือนกันหมด อาจนำไปสู่ความเสียหายได้ เพราะจะไม่มีใครเตือนให้มีการยับยั้งสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ ผมคงต้อง ขอบคุณอาจารย์เหล่านี้และเคารพในความแตกต่างด้านความคิดเห็น ถ้าจะหันไปหาทางเลือกอื่นนอกจากการใช้ พ.ร.บ. ฉบับนี้ได้หรือไม่

สิ่งที่ต้องนำเสนอต่อประชาคมนี้ จะต้องเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับสิ่งที่รัฐบาลได้ให้แนวทางมา เพราะจะเป็น เงื่อนไขที่รัฐบาลเองต้องใช้ในการจัดสรรงบประมาณมาให้ใช้ หากเราคิดเป็นอย่างอื่นคงคิดได้ แต่แนวทางหลักคง จะต้องไปสอดคล้องกับแนวทางที่รัฐบาลให้มา รัฐบาลเองได้ให้แนวทางมาชัดเจนว่าต้องการเห็นการพัฒนาของ มหาวิทยาลัย โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่มีความพร้อมแล้ว ออกไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับ ซึ่งจะทำให้ บริหารจัดการได้ด้วยโดยระบบที่พึงจะเกิดขึ้นตามที่กำหนดไว้ให้เป็นบทบาทของสภามหาวิทยาลัย ที่จะทำให้การ บริหารการทำงานเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้นในฐานะของฝ่ายที่จะเป็นองค์กรของรัฐ เราคงต้องใช้ แนวทางตามที่เป็นเชิงนโยบาย ส่วนความคิดอื่น ๆ ที่แตกต่างก็ย่อมจะทำได้หลายทาง เช่น การเสนอไปยัง รัฐบาลเพื่อให้กำหนดนโยบายที่แตกต่างออกไป เป็นต้น
